

เอกสารประกอบการประชุมวาระพิเศษ
เรื่อง การปรับปรุงมาตรฐานความเป็นเลิศของโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน
(Standard of Excellence for Kamphaengsaen Beef Breed)

หลักการและเหตุผล

ในการสร้างและพัฒนาโคพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกนั้น ในระยะแรก ๆ คุณสมบัติของโคพันธุ์นั้น ๆ อาจจะยังไม่ดีนัก แต่ได้มีการตั้งคุณลักษณะของโคในอุดมคติที่ต้องการไว้ แล้วพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้โคที่มีคุณลักษณะตรงตามที่ตั้งไว้ โคที่สมาคมจะจดทะเบียนรับรองพันธุ์ให้ก็ต้องมีลักษณะตรงกับลักษณะในอุดมคติดังกล่าวนี้ ในการคัดเลือกโคไว้เป็นพ่อแม่พันธุ์และในการประกวด โคก็จะอิงลักษณะและคุณสมบัติที่ตั้งไว้นี้เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ลักษณะในอุดมคติดังกล่าวนี้เรียกกันตามหลักสากลว่า มาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) สำหรับมาตรฐานความเป็นเลิศของโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน ได้มีการกำหนดและปรับปรุงครั้งสุดท้ายในที่ประชุมกรรมการบริหารสมาคมโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2548 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานความเป็นเลิศของโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน พ.ศ.2548
(Standard of Excellence for Kamphaengsaen Beef Breed)

	ลักษณะที่ต้องการ	พอยอมรับได้	ยอมรับไม่ได้
ระดับสายเลือด	พื้นเมือง25%บราห์มัน25%ชาโรเลส์50%	แตกต่างจากนี้เล็กน้อย	ไม่มีเลือดพื้นเมืองเลย หรือมีเลือดชาโรเลส์เกิน50%หรือมีอาการหอบ
สี	ครีม-เหลืองทอง	ครีม-เหลืองทองมีต่างขาวเล็กน้อย หรือ สีแดง-น้ำตาล	แดง-น้ำตาลมีต่างขาว ดำ หรือสีอื่น ๆ
หัว	มีเขาหรือไม่มีเขาก็ได้ จมูกและริมฝีปากกว้าง		หัวยาวแคบ, ขากรรไกรหัดสั้น(ปากนกแก้ว), จมูกบิด
ขนาดหรือโครงร่าง	น้ำหนักขั้นต่ำตัวผู้โตเต็มวัย 750 กก. ตัวเมียโตเต็มวัย 450 กก	เบากว่ามาตรฐานเล็กน้อยถ้าแปลงหญ้าไม่สมบูรณ์	โครงร่างเล็กเกินไป
รูปทรงลำตัว	ลำตัวยาว กระดูกซี่โครงกางพอสมควร แนวสันหลังตรงแข็งแรง ลำตัวลึกพอควร แต่ไม่มากเกินไป		ลำตัวสั้น หรือแคบเกินไป, หรือท้องคอคดกึ่งเหมือนท้องม้าหรือ ก้นกระดกขึ้น
การให้เนื้อ	กล้ามเนื้อมาก มีไขมันหุ้มเพียงบาง ๆ สะโพกหนาและลึก สันหลังกว้าง	กล้ามเนื้อไม่มากนักในกรณีที่ให้มันมาก	ไขมันมากเกินไป ที่เห็นได้ชัดคือเนื้อร้องให้อูมูนูนมากเกินไป
กระดูก	ขนาดปานกลาง	ขนาดค่อนข้างเล็กหรือใหญ่	ขนาดเล็กหรือใหญ่เกินไป

ข้อความและเนื้อหาในมาตรฐานความเป็นเลิศข้างต้น ส่วนใหญ่ยังคงเหมาะสมอยู่ แต่ทางสมาคมได้รับข้อเสนอจากสมาชิกให้มีการปรับปรุงในเรื่องสีและเรื่องระดับสายเลือดของโค กล่าวคือ ลูกโคบางตัวลักษณะทางด้านโคเนื้อดีมากแต่ไม่สามารถจดทะเบียนเป็นพันธุ์กำแพงแสนได้เพราะสีไม่ตรงกับมาตรฐานความเป็นเลิศของโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนที่สมาคมกำหนดไว้ อีกทั้งปัจจุบันนี้โคพื้นเมืองต่างๆหาได้ยาก การผลิตโคพันธุ์กำแพงแสนส่วนใหญ่จึงเริ่มจากโคลูกผสมบราห์มัน*พื้นเมือง ซึ่งไม่ทราบแน่ชัดว่ามีเลือดพื้นเมืองอยู่ที่เปอร์เซ็นต์ การกำหนดว่าโคพันธุ์กำแพงแสน คือ โคที่มีเลือดพื้นเมือง 25% บราห์มัน 25 %จึงอาจไม่ถูกต้อง ดังนั้นสมาคมโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนจึงเห็นสมควรจัดประชุมสัมมนานักปรับปรุงพันธุ์และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อ ปรับปรุงมาตรฐานความเป็นเลิศโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน (Standard of Excellence for Kamphaengsaen Beef Breed) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อความในกรอบสี่เหลี่ยมข้างต้นเป็นหลักการและเหตุผลที่จำเป็นต้องจัดการประชุมวาระพิเศษของกรรมการบริหารสมาคมโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน ครั้งที่ 4/2552 วันพุธที่ 30 กันยายน 2552 ซึ่งที่ปรึกษาสมาคมฯ อันประกอบด้วย ศาสตราจารย์จรัญ จันทลักษณ์ ดร.สุนทรภรณ์ รัตนดิลล ญ ภูเก็ท อ.สุพจน์ ศรีนิเวศน์ และคุณสุนทร นิคมรัตน์ ได้ให้เกียรติมาร่วมประชุมและให้ข้อเสนอแนะอันมีคุณค่ายิ่ง

สรุปข้อคิดเห็นและมติ จากการประชุม ได้ดังนี้

เรื่องสี จากสถิติพบว่าลูกโค D1 ทุกตัว(100 %)มีสีตรงตามกำหนด ส่วนลูกโค D2-D5 สีจะผิดไปจากกำหนดเฉลี่ยประมาณ 10 % ซึ่งถือว่าไม่มากนัก ดังนั้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของพันธุ์ จึงสมควรยื่นข้อกำหนดตามมาตรฐานเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโคเพศผู้ซึ่งจะกระจายพันธุกรรมได้ในวงกว้างกว่าตัวเมีย ให้จดทะเบียนได้เฉพาะที่มีสีขาว-ครีม-เหลืองทองเท่านั้น ส่วนเพศเมียยังอนุโลมให้โคที่มี สีแดง-น้ำตาล-น้ำตาลไหม้และโคที่มีสีด่างขาวและจุดประขาวเล็กน้อย สามารถจดทะเบียนได้ กล่าวคือเข้มขึ้นมากขึ้นในโคเพศผู้แต่ผ่อนคลายน้อยลงในโคเพศเมีย

เรื่องระดับสายเลือด การที่กำหนดว่าโคพันธุ์กำแพงแสนควรมีระดับเลือดพื้นเมือง 25% บราห์มัน 25 %และซาโรเลส์50 % นั้นก็เป็นผลจากงานวิจัยเมื่อกว่า 20 ปีที่แล้วโดยเริ่มจากโคพื้นเมืองอย่างแท้จริง ถึงแม้ปัจจุบันนี้โคพื้นเมืองต่างๆหาได้ยาก การผลิตโคพันธุ์กำแพงแสนส่วนใหญ่จึงเริ่มจากโคลูกผสมบราห์มัน*พื้นเมือง ซึ่งไม่ทราบแน่ชัดว่ามีเลือดพื้นเมืองอยู่ที่เปอร์เซ็นต์ แต่การกำหนดว่าโคพันธุ์กำแพงแสนที่ต้องการ คือโคที่มีเลือดพื้นเมือง 25% บราห์มัน 25 %ก็ยังคงถูกต้องอยู่ อย่างไรก็ตาม อนุโลมให้โคที่มีระดับสายเลือดผันแปรจากข้างต้น ไปเล็กน้อยก็สามารถจดทะเบียนได้เช่นกัน จึงให้ยื่นตามมาตรฐานเดิม แต่ในการให้ความหมายของโคพันธุ์กำแพงแสน ให้ใช้ว่าโคพันธุ์กำแพงแสนคือ โคที่มีเลือดพื้นเมือง 25 เปอร์เซ็นต์ บราห์มัน 25 เปอร์เซ็นต์ ซาโรเลส์ 50 เปอร์เซ็นต์ โดยประมาณ มีสีขาวครีม-เหลืองทองทั้งตัว (ตัวเมียอนุโลมให้มีสีที่ผิดไปจากนี้ได้เล็กน้อย โปรดดูรายละเอียดในมาตรฐานความเป็นเลิศของโคพันธุ์กำแพงแสน พ.ศ.2552)

เรื่องเขา ที่ประชุมมีความเห็นว่าขณะนี้ผู้เลี้ยงโคพันธุ์กำแพงแสนและโคเนื้อพันธุ์อื่นๆนิยมเลี้ยงโคที่ไม่มีเขา ซึ่งมีข้อดีกว่าโคมีเขาหลายประการ ดังนั้นควรกำหนดลงไปในมาตรฐานความเป็นเลิศโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน ด้วยเลขที่โคพันธุ์กำแพงแสนที่ขอจดทะเบียนต้องไม่มีเขา จะเป็นเพราะไม่มีเขาโดยกำเนิด(polled)หรือจากการทำลายเขาภายหลัง(dehorned)ก็ได้

ดังนั้นมาตรฐานความเป็นเลิศของโคพันธุ์กำแพงแสน พ.ศ.2552 จึงเป็นดังนี้

มาตรฐานความเป็นเลิศของโคพันธุ์กำแพงแสน พ.ศ.2552
(Standard of Excellence for Kamphaengsaen Beef Breed)

		ลักษณะที่ต้องการ	พอยอมรับได้	ยอมรับไม่ได้
1.	ระดับสายเลือด	พื้นเมือง 25% บราห์มัน 25 %ชาโรเลส์ 50%	แตกต่างจากนี้เล็กน้อย	ไม่มีเลือดพื้นเมืองเลย หรือมีเลือดชาโรเลส์เกิน 50% หรือมีอาการหอบ
2.	สี	ขาวครีม-เหลืองทอง	เฉพาะเพศเมีย อนุโลมให้สีแดง-น้ำตาล-น้ำตาลไหม้ มีต่างขาวหรือจุดประเล็กน้อย	ดำ หรือต่างมาก หรือ สีอื่นๆ
3.	หัว	ไม่มีเขา(polledหรือ dehorned) จมูกและริมฝีปากกว้าง		หัวยาวแคบ, ขากรรไกรหดสั้น (ปากนกแก้ว), จมูกบิด
4.	ขนาดหรือโครงร่าง	น้ำหนักขั้นต่ำตัวผู้โตเต็มวัย 750 กก. ตัวเมียโตเต็มวัย 450 กก.	เบากว่ามาตรฐาน เล็กน้อยถ้าแปลงหญ้าไม่สมบูรณ์	โครงร่างเล็กเกินไป
5.	รูปทรงลำตัว	ลำตัวยาว กระดูกซี่โครงกาง พอสสมควร แนวสันหลังตรง แข็งแรง ลำตัวลึกพอควรแต่ไม่มากเกินไป		ลำตัวสั้น หรือแคบเกินไป, หรือท้องคอด กว้างเหมือนท้องม้าหรือก้นกระดกขึ้น
6.	การให้เนื้อ	กล้ามเนื้อมากมีไขมันหุ้มเพียงบางๆ สะโพกหนาและลึก สันหลังกว้าง	กล้ามเนื้อไม่มากนักในกรณีที่ให้นมมาก	ไขมันมากเกินไป ที่เห็นได้ชัดคือเส้นร่องให้ไขมันมากเกินไป
7.	กระดูก	ขนาดปานกลาง	ขนาดค่อนข้างเล็กหรือใหญ่	ขนาดเล็กหรือใหญ่เกินไป
8.	ขนและหนัง	ขนสั้น นุ่ม และเป็นมัน, หนังยุ่นและหลวม พอควร		ขนยาว หนังหลวมหรือตึงเกินไป
9.	ขา	ยาวพอสสมควร แข็งแรงมั่นคง เดินกระฉับกระเฉง ข้อเท้าสั้น และแข็งแรง		ขายาวหรือสั้นเกินไป เดินไม่ปกติ, ข้อเท้าอ่อนแอ ส่วนเข่าโค้งหรือตรงเกินไป
10.	ลูกอัตรตะ	มี 2 ลูก ขนาดเท่ากันและห้อยยานพอเหมาะพอควรเท่าๆ กัน	ลูกอัตรตะ 2 ลูก ห้อยออกมาแต่ไม่เห็นขั้วอัตรตะ	ไม่เห็นลูกอัตรตะห้อยออกมา หรือห้อยออกมาเพียงลูกเดียว
11.	เต้านม	พัฒนาดี มีหัวนมขนาดปานกลาง และอยู่ในตำแหน่งกระจายอย่าง		เต้านมยานโตงเตงหรือหัวนมขนาดใหญ่เกินไป

		สม่ำเสมอ		
12.	ได้ห้อง	หนังสือพิมพ์ หรือสื่อห้อยยาน ไม่มากนัก		หนังสือพิมพ์ หรือสื่อห้อยยานเกินไป
13.	อารมณ์	แข็ง แต่สดชื่น ง่าย		ดู. เปรี้ยว